

Ali je skrb države res omejena le na "varovanje življenja, svobode in zasebne lastnine"?

Sinteza

Ljubljana, 12. junij 2012

Jože Mencinger

VSEBINA

- Čemu sploh imamo javni sektor?
- Smo v Sloveniji bolj zapravljivi ali drugačni kot drugje?
- - prihodkovna stran
- - odhodkovna stran
- Javni sektor v krizi
- - reševanje “privatnega” sektorja
- - zlato pravilo
- - fiskalni pakt in fiskalna unija?

ČEMU SPLOH IMAMO JAVNI SEKTOR ?

Alokacijska funkcija - zadovoljevanje potreb po javnih dobrinah

- tržna neučinkovitost - nekonkurenčna tržna struktura
- javne (družbene) dobrine - eksterni učinki
- nepopolni trgi - pomanjkljive informacije

Javna preskrba, javno financiranje in javna regulacija

Prerazdelitvena funkcija – pravičnost, progresivnost, varovanje šibkih in javnega interesa

Stabilizacijska funkcija – makroekonomska stabilnost

DELEŽI JAVNEGA SEKTORJA V BDP

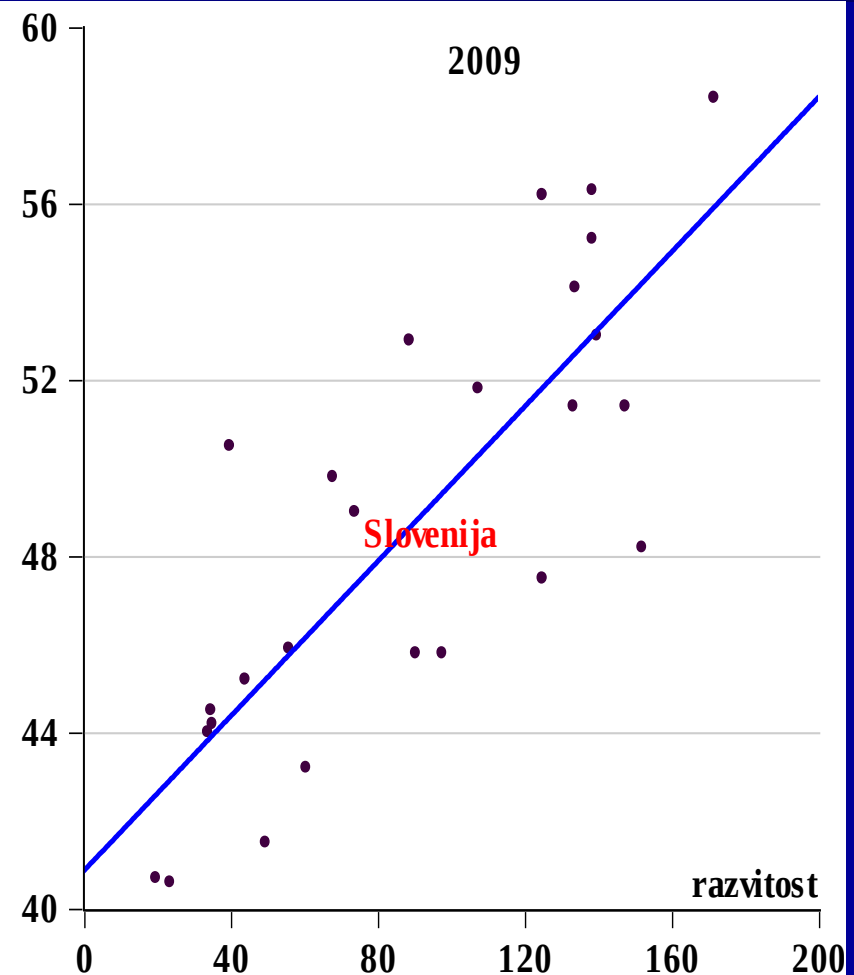
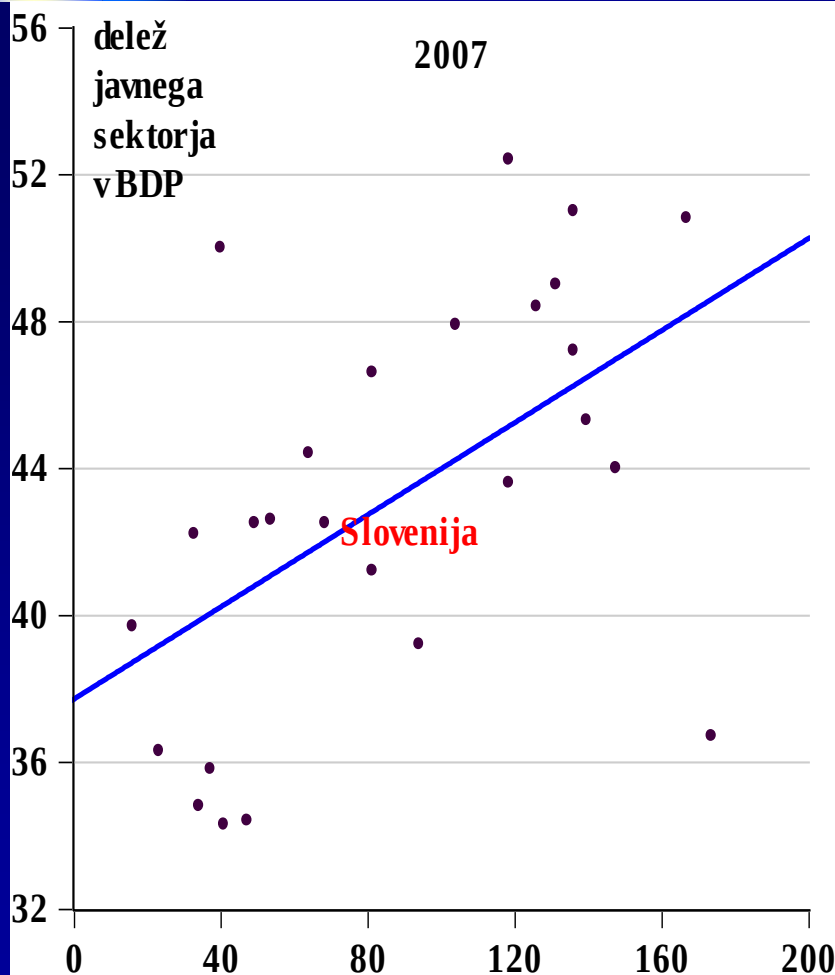
Leto	NL	F	N	Jap.	ZDA	Italija	GB
1938	21.8	42.4	30.3	21.7	18.5	29.2	28.8
1950	27.6	30.4	19.8	26.8	22.5	30.3	34.2
1965	38.4	36.6	19.0	38.7	27.4	34.3	36.1
1973	38.5	41.5	22.4	45.8	30.6	37.8	40.6
1982	50.4	49.4	33.7	61.6	36.5	47.4	47.1
1988	50.3	46.6	32.9	57.9	36.3	50.8	43.2
1995	46.9	46.3	54.8	49.7	31.9	45.6	38.1
2004	46.6	53.4	46.9	36.6	35.7	48.6	43.7
2008	45.5	52.7	43.9	33.3	36.7	48.7	44.4
2009	51.4	56.2	47.5			51.8	51.4
2010	51.2	56.2	46.6	39.0	42.7	50.3	50.6

JAVNI SEKTOR V SLOVENIJI IN EU27

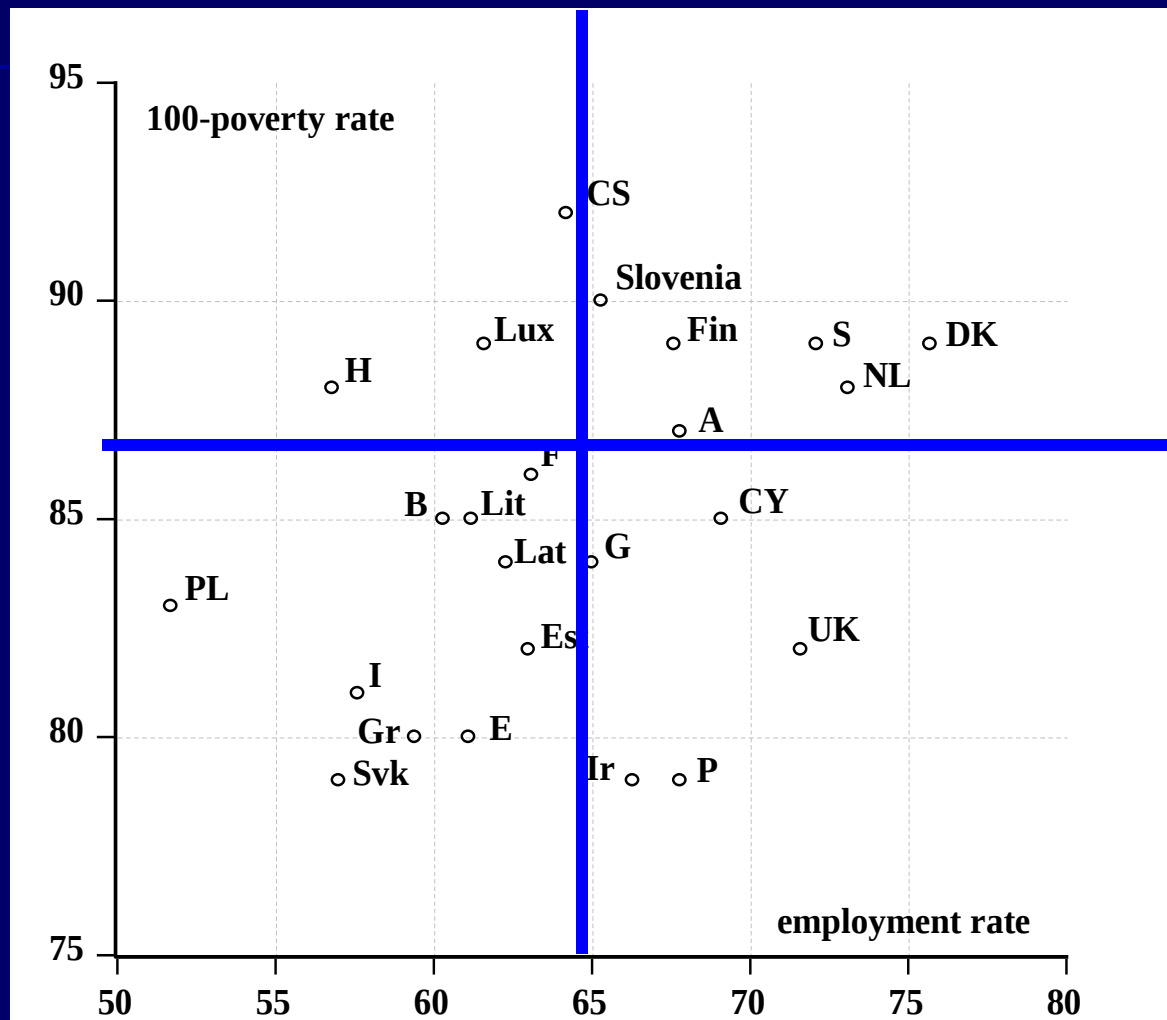
(% BDP (1996-2010))

	EU27			Slovenija		
	odhodki	prihodki	saldo	odhodki	prihodki	saldo
povprečje	47.70	44.76	-2.93	46.34	43.30	-3.04
maksimum	52.20	45.80	-7.20	52.60	44.30	-8.30
minimum	45.20	43.90	+0.20	42.50	42.30	-0.10
St. dev.	2.02	0.66	2.16	2.38	0.55	2.07

KOLIKŠEN JE PRAVŠNJI DELEŽ JAVNEGA SEKTORJA V EVROPI ?

EKONOMSKA USPEŠNOST IN SOCIALNA KOHEZIJA (2007)

TRANSFERI JAVNEGA SEKTORJA

	% BDP		% javnih prihodkov	
	1960	2004	1960	2004
Avstrija	14.8	31.8	51.8	62.2
Danska	7.6	35.4	35.1	65.6
Finska	9.0	30.7	41.6	62.7
Francija	16.3	33.2	53.5	61.7
Nemčija	14.1	30.7	50.2	63.4
Italija	11.2	28.8	45.4	60.6
Portugalska	3.7	25.8	24.5	55.0
Švedska	8.6	37.7	32.2	64.4
UK	9.0	26.2	30.7	62.1
Japonska	4.5	15.1	34.5	38.6
USA	6.0	15.4	24.4	43.1

ZA KAJ PORABIMO VEČ IN KAJ NAS STANE MANJ KOT V EU?

(PO COFOG KLASIFIKACIJI)

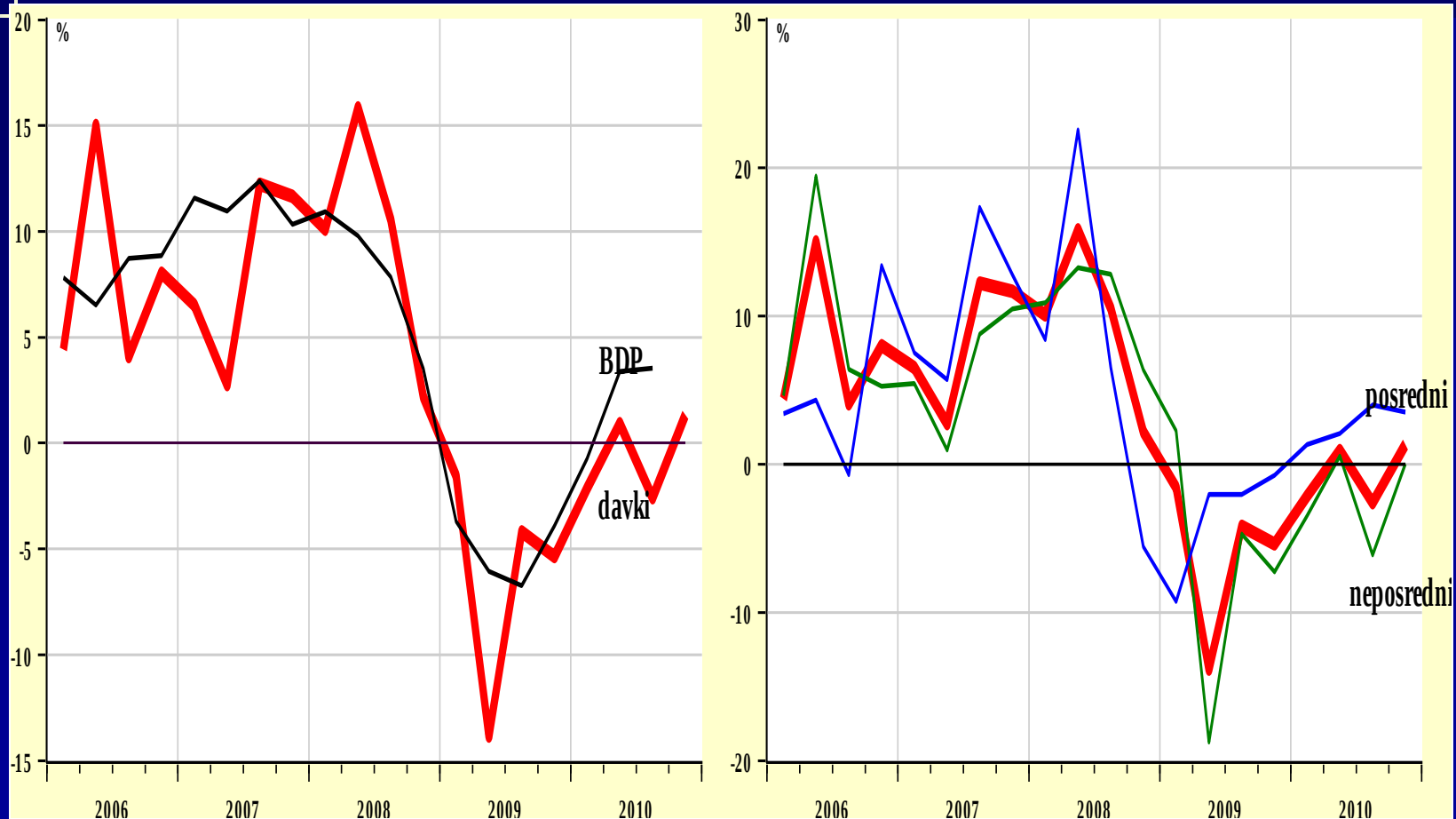
	Slovenija EU27		razmerje	maksimun	minimum
javni sektor	44.97	44.11	1.02	54.8 SE	33.7 LV
01 uprava	5.56	6.22	0.89	10.0 CY	2.91 IR
02 obramba	1.34	1.46	0.92	2.95 UK	0.26 LU
03 policija	1.76	1.79	0.98	2.90 BG	0.93 DK
04gospodarstvo	4.34	4.64	0.94	7.90 ČS	2.90 UK
05 okolje	0.83	0.72	1.15	1.43 MT	0.21 RO
06 stan.dejav.	0.61	0.94	0.65	2.39 CY	0.14 IT
07 zdravstvo	6.29	5.85	1.08	7.77 FR	3.09 CY
08 kultura	1.34	1.15	1.17	2.16 ES	0.34 GR
09 izobraževanje	6.37	5.44	1.17	7.56 DK	3.04 GR
10 soc. varnost	16.53	15.89	1.04	23.17 SE	9.33 CY

PRIHODKI - DAVČNA STRUKTURA EU27

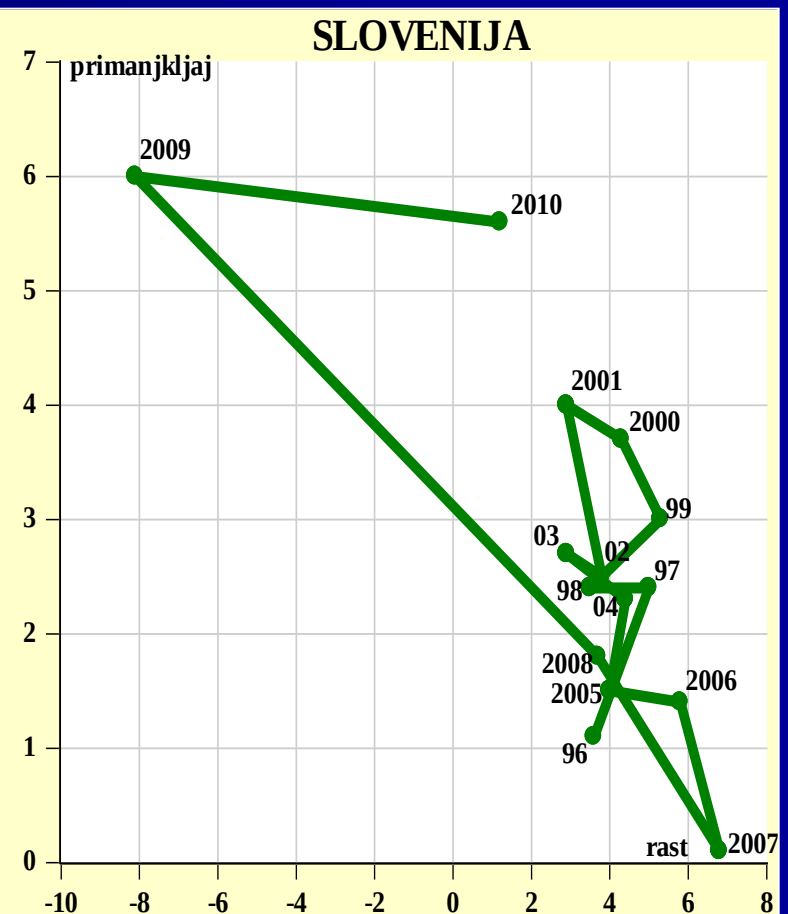
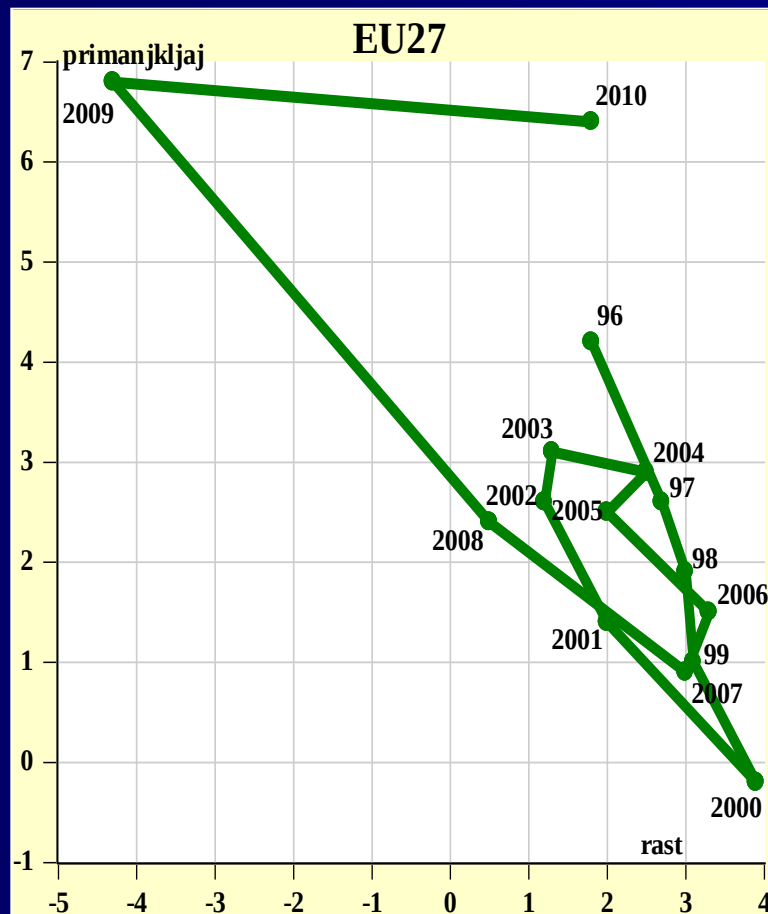
% BDP (2008)

	Neposredni dohodnina dobiček		Socialne dajatve	Posredni DDV trošarine		Skupaj
EU27	8.1	3.3	11.0	7.8	3.0	37.0
EU15	10.4	3.1	11.4	7.4	2.6	39.6
Irska	8.2	2.9	5.3	7.1	2.4	29.3
Danska	25.3	3.4	1.0	10.1	3.2	48.2
EU10	5.2	3.6	10.7	8.3	3.5	33.6
Slovaška	2.8	3.1	12.0	6.9	2.7	29.1
Slovenija	5.2	3.6	10.7	8.3	3.5	37.3

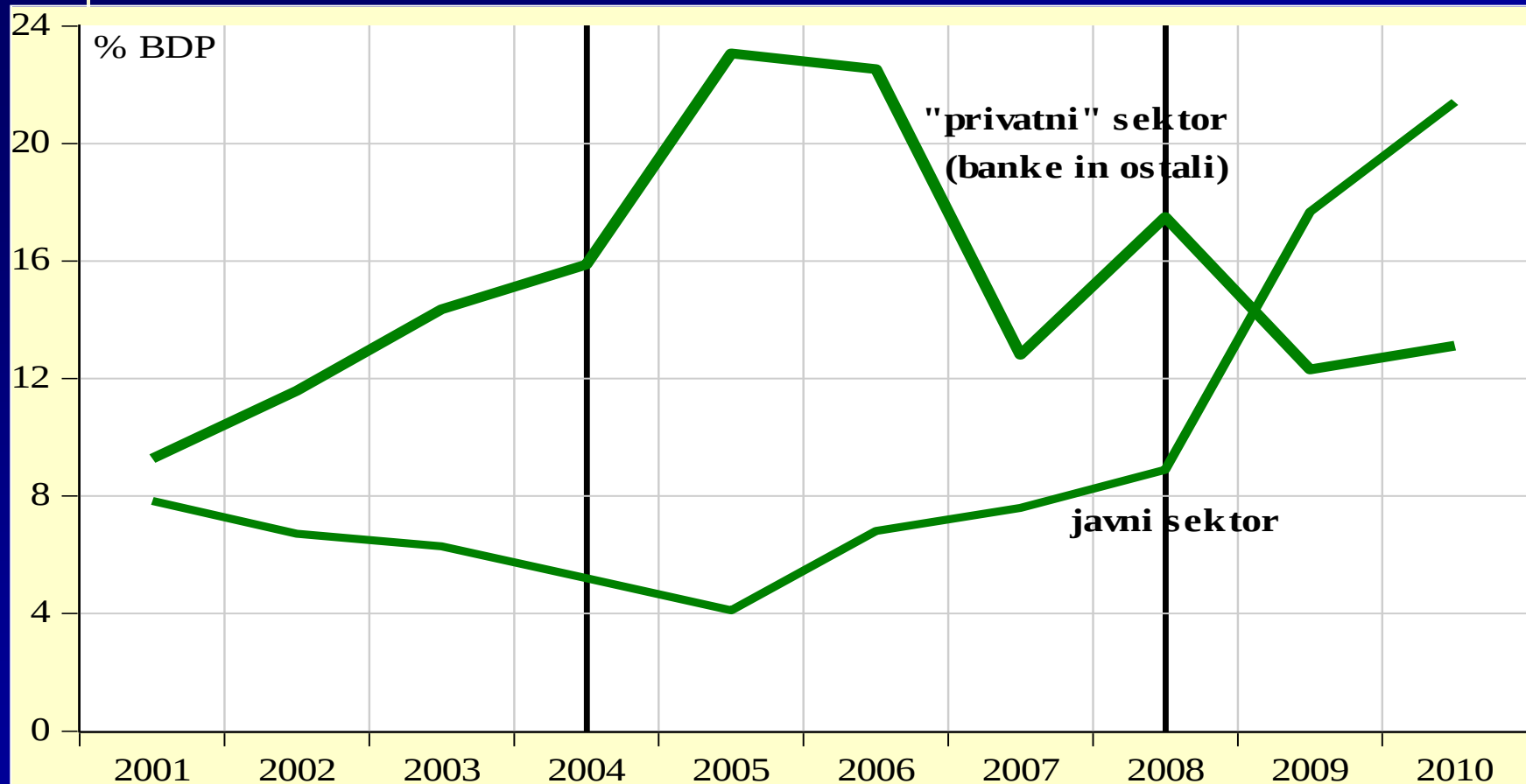
DINAMIKA DAVČNIH PRIHODKOV V KRIZI

PRORAČUNSKI PRIMANJKLJAJ IN GOSPODARSKA RAST

JAVNI PREVZEM "PRIVATNIH" DOLGOV DO TUJINE V SLOVENIJI

VARČEVANJE , PA NAJ STANE; KOLIKOR PAČ STANE

- **Nastanek dolga:** delitev BDP, seljenje proizvodnje, poganjanje povpraševanja s krediti, finančni produkti, reševanje bank
- **Kaj odloča o teži dolga?**
- **Višina dolga :** 7% v Estoniji, 48% v Sloveniji, 82% v EU27, 150% v Grčiji
- **Zadolžitev doma ali v tujini** Japonska 200%, Japonci so upniki in dolžniki; prenašanje na otroke in vnuke?
- **Finančni instrument:** kredit ali obveznice
- **Cena dolga:** obresti in gospodarska rast
- **Dospelost dolga:** kratkoročni, dolgoročni
- **Zadolžitev bank, podjetij in prebivalstva doma in v tujini**

ZAKAJ ZLATO PRAVILO NE SODI V USTAVO? DOLG, PRIMANJKLJAJ IN INFLACIJA

$$D_t = D_{t-1} * (1 + i - r) + PR_t - \frac{dH_t}{v}$$

$$D_t = D_{t-1} * (1 + i - r) + PR_t - \frac{(p + r)}{v}$$

D – javni dolg/BDP, PR – primarni primanjkljaj/BDP, p – inflacija,
i – obrestna mera, r – gospodarska rast, v – hitrost kroženja denarja

Grčija: dolg 160%, obresti 10%, rast -5%

Slovenija: dolg 48%, obresti 5%, rast 0%

FISKALNA PRIHODNOST EVRSKEGA OBMOČJA ?

Alternative

- **Fiskalna unija:** povečanje dohodkov "federacije", evropski Tobinov davek, posredni in neposredni davki, fiskalna politika, pravila za transfere med državami; evro obveznice, Evropski monetarni sklad: zamenjava privatnih investorjev, njihovih ocen in kriterijev, stand-by krediti ,
- **Koordinacija fiskalnih politik:** usklajevanje na delovnih večerjeh, fiskalni asimetrični udari, razlike v razvitosti in stanju v gospodarstvu, napačna koordinirana fiskalna politika: Lizbonski strategiji, zdajšnje "reševanje" krize, povečanje cikličnosti,
- **Renacionalizacija fiskalnih politik:** vračanje na carinsko unijo, EU je asociacija držav, njena stabilnost temelji na inerciji, demokratičnem deficitu, ignoriranju pravil, kreiranju novih institucij in leporečju;

PRERAZDELITEV V FISKALNI UNIJI

	davki mrd€	plačila v delež EMU mrd. €	preb. 100.	plačila iz EMU mrd. €	razlika mrd. €	razlika na preb €	%BDP
EMU	1216	608	100.	608			
Nemčija	326	163	25.1	152	-10.6	-130	-0.44
Estonija	2.14	1.07	0.41	2.49	1.42	1061	8.97
Španija	142	71	13.7	83.3	12.	272	1.16
Francija	254	127	19.5	118	-8.9	-140	-0.47
Luksemburg	5.07	2.53	0.15	0.89	-1.64	-3425	-4.37
Slovenija	4.66	2.33	0.62	3.75	1.42	703	4.10
Slovaška	7.43	3.71	1.65	1.00	.631	1169	11.45
Finska	2.43	1.21	1.61	0.98	-2.32	-439	-1.29